

Muhulane

Nr 1 (375)

Jaanuar 2021 (näärikuu)

Muhu leht

* * *

On jälle käes aeg,
mil Loodus vaikust maalib.
Tal vaid valge pintsli käes,
kuid sünnib nii võlumaailm.
Vahel pakasega võidu
hommikupäike end näitab.
Siis kohe ka ületaevakäigul
rõõmsaid värve sekka viskab.
Võime ise oma mustvalget elu
värvilisemaks muuta,
siis kõike saad, mida palud
ja kui tahad, võid kõike suuta.
Maali kuldseks kõik uhked
unelmad,
lisa soovidele hõbesära.
Valuväljad ja muremaad
peida värvide sisse ära.
Las päikesekuld neid silitab,
et nad oma jõu kaotaks
ja värvirõõmudest kootud
vaiba
elu ise su ette laotaks.

Maris Mägi

Piimatootmine lõppes

Muhumaal lõppes piimatootmine, andis teada 12. detsembril Saarte Hääl: detsembris lõpetasid tegevuse kaks viimast Muhumaa piimafarmi. 250-pealine Hellamaa lüpsifarm pani tegevusele punkti 1. detsembril ja Heldur Tammiku seitsme lehmagaga farm umbes nädalapäevad hiljem. Linnuse külas asunud Tammiku lauda sulgemine oli otseselt seotud Hellamaa piimatootmise lõpetamisega, sest piimatööstusel pole kasulik nii väikse koguse pärast Muhust piima varuda.

ISSN 1736-289X

Peretoimingud 2020. aastal

Nüüd, kui oleme vana-aasta lõplikult teele saatnud, on aeg teha kokkuvõtteid küllalt omapäraseks kujunenud aastast.

Alustan rõõmsamast ja positiivsemast. 2020. aastal sündis Muhu valda 13 last, üks neist on asunud elama mujale. Palju õnne Hans Villemi, Haraldi, Moritzi, Uku,

Nora, Lee, Laurelle, Teele, Christella, Saara, Roosi ja Sanna vanematele!

Teine number, mille pärast tasub rõõmustada, on rahvaarv. 2020. aasta alguses oli meil registris 1931 elanikku. 1.1.2021 seisuga aga juba 1974 elanikku. Nii et kasv on olnud +43 elanikku. Kõige rohkem esitati

elukohateateid just kevadise koroonapuhangu kõrgajal, ajavaheajal 1. aprillist kuni 1. juunini.

Muhu vallas elab 1. jaanuari seisuga 923 naist ja 1051 meest. Kaks prouat saavad sel aastal tähistada oma 99. sünnipäeva ja valla eakaim mees 98. sünnipäeva. Palju tervist ja vastupidavust neile!

Mujale asus elama 75 inimest. Põhiliseks tõmbekeskuseks ikka Tallinn ning selle lähiümbruse vallad ja Kuressaare. Välismaale siirdumisel registreeriti elukohana Soome, Rootsi ja Jaapan. Kõige jõudsamalt on elanike arv kasvanud Nõmmekülas 9, Simistes 6 ning Vahtrastes ja Lepikul 5 elaniku võrra (vt ka lk 3). Eelmisel aastal suri 26 Muhu valla elanikku. Vallasiseselt täpsustas oma elukohta 19 elanikku.

Selliseks kujunes lõppenud ja ebatavaline aasta.

Soovin kõigile paremat ja avatumat uut!

Heiske Tuul

Sekretär-registripidaja

Need päkapikud pääsesid pildile kuusetulede süütamise aegu.

Kalmer Saar

Uusaastatervitus Muhu Muuseumilt

Soovin muhulastele turvalist ja edukat alanud aastat ning ootan teid külla muuseumisse! Tulge näitusi vaatama, ajaloolist teavet küsima või oma teadmisi muuseumile jagama.

Alanud aastal soovime näidata uusi näitusi ja läbi viia teaduspäevi ning muid kultuurisündmusi. Selle aasta peamine uurimisteema on Mälestused väinaületamisest, peamine identiteediteema on Muhustrilised visuaalid, kõrvalteemadeks on Mälestusi Juhan Smuulist, Muhu diasporaa, Muhu Muuseumi ajalugu.

Loodan, et muhulasi meelitavad muuseumisse veebruarikuised teaduspäev „Mälestusi väinaületamisest“ ning Juhan Smuuli 99. sünniaastapäev, aprillis Kunstitalis avatav näitus „Mässi kaudu vabasse riiki“, seejärel käsitöö näitusmüük. Nädal enne jaanipäeva tahame korraldada Tooma talu esisel platsil „Vana trani laada“ ning jaanilaupäeva hommikut sisustada muuseumis rahvamuusikaga. Kohe peale jaanipäeva on oodata muhustritest kirevat sündmust „Ilulab. Eput päev“, mille loengud peaksid jällegi muuseumis toi-

muma. Juulis loodame külastajaid rõõmustada laupäevahommikuste pillimängude ja tantsudega. Augusti lõpus kavandame pisikest pidu Toomal väiksematele lastele.

Sügisel tahame teha veel vähemalt ühe teaduspäeva väinaületuste ja diasporaa teemal. Lisaks ootab ja loodab muuseum, et Koguvasse jõuab paras arv hästivaktsineeritud väliskülastajaid, et turism hakkaks taastuma. Nende jaoks tehakse Koguvasse selle aasta lõpuks parkla suureks ja korralikuks.

Lugupidamisega

Meelis Mereäär

Katrina Kaljuste ja Kalvi Jürjestausti perre sündis 5. detsembril poeg **Uku** Jürjestaust.

Merlin ja Kaur Eldemeel perre sündis 27. detsembril tütar **Eleanor** Eldemeel.

Riiklikud infotelefonid 1313 ja 1510 kolisid ühe numbrini 1247 alla

1. jaanuarist ei toimi enam keskkonnainfo telefon 1313 ja maanteeinfo telefon 1510, kuna häirekeskus koondas riiklikud infotelefonid ühtse numbrini 1247 alla. Kevadel koroonateabe jagamiseks loodud telefoninumbrit saab ka edaspidi abi koroonaga seotud küsimustes.

Noppeid

Liiva katlamaja läbib uuenduskuuri, kirjutas 23. detsembri Saarte Hääl: Muhu vald suurendab Liiva katlamaja võimsust, et luua tingimused uute hoonete liitmiseks kaugküttevõrguga. 25 aastat tagasi hakkas Liiva katlamaja kasutama hakkepuitu, mida varutakse 2009. aastast ainult Muhu saarelt. Kaks kolmandikku toasoojast läheb vallaga seotud hoonete kütmiseks, ülejäänud eratarbijatele.

Suures väinas alustas tööd 9 miljonit eurot maksnud merekaabel, kirjutas 15. detsembri Meie Maa. Elering võttis Muhu ehitajatelt üle teise kaasaegse 110-kilovoldise merekaabli.

Muhu radarijaama vooluga varustamiseks valmis päikese-park, kirjutas 17. detsembri Saarte Hääl. Riigi kaitseinvesteeringute keskuse tellimisel valmis kaitsevaldkonna esimene päikeseelektrijaam. Keskuse partneriks päikeselektrijaama rajamisel oli Eesti Energia taastuvenergiaettevõtte Enefit Green.

Vallavalitsuse istungitelt

25. november
Sõlmiti kokkulepe hankelepingu nr 215414, 14.4.2020 muutmiseks: uueks partneriks kinnitati Traffic Trade OÜ õigusjärglane Muhu Maja OÜ.

1. detsember
Väljastati ehitusluba Liiva koolimaja hooneosa lammutamiseks Liiva k Hariduse mü.

9. detsember
Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost 1 kinnistu.

Toetati laste huvitegevust: Sepps OÜ sporditreeningud (2 last) ja 1 lapse ühe kuu tasu Tika Ratsaklubi MTÜ ratsatreeningul.

Kinnitati maa (Hellamaa k Tellise, 1,6 ha) rendileandmise kirjaliku enampakkumise tulemus: rendileping sõlmiti MTÜ-ga Muhu Looduse Kaitsel.

Tehti eraldusi reservist jurii-dilisteks kuludeks ja hakkepuidu soetamiseks.

Tunnistati lootusetuks nõuded

331.67 euro ulatuses.

Otsustati korraldada alla liht-hanke piirmäära jääv hange "Piiri küla Kiku elamu lammutamine", kinnitati väikehanke alusdokumendid.

Määrati sotsiaalhoolekandelisti hüvitisi.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht:

- Hellamaa k Aida mü,
- Päelda k Madise mü.

Väljastati ehitusluba:

- puurkaevu rajamiseks: Rässa k Kulla mü ja Raugi k Tagametsa mü;
- päikeseelektrijaamade püstitamiseks: Külasea k Tooma mü, Oina k Ülle mü ja Pädaste k Pädastemõisa mü;

- Rässa k Põlluaia mü üksiklamu ja abihoone püstitamiseks vastavalt kehtestatud detailplaneeringule ja ehitusprojektile.

Väljastati kasutusluba Pädaste k Kadaka mü päikeseelektrijaamale.

Jäeti rahuldamata taotlus Koguva k Intsu mü elamu ja abihoone projekterimistingimuste väljastami-

seks tulenevalt üldplaneeringuga maaüksusele seatud tingimustest.

Eraldati munitsipaalkorter.

Vaadati läbi volikogu materjalid.

22. detsember

Kehtestati Muhu Noortekeskuse teenuste ja rendihinnad.

Määrati sotsiaalhoolekandelisti hüvitisi, eraldati erakorraline sotsiaaltoetus.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Raugi k Männajuuere mü.

Tunnistati kehtetuks 20.9.2010 väljastatud ehitusload nr 1271 ja 1273 Võiküla Roo mü sauna ja kuuri püstitamiseks.

Väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks:

- Koguva k Madise mü,
- Raugi k Saadu mü,
- Simiste k Kari mü,
- Vahtraste k Tiigi mü.

Eraldati vahendeid reservfondist sotsiaaltoetusteks ja Liiva katlamaja katuse remonttöödeks.

Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost 1 kinnistu.

Avatud menetlus

Muhu Vallavalitsus teavitab projekterimistingimuste väljastamise andmiseks avatud menetluse algatamisest.

Muhu Vallavalitsusele on esitatud projekterimistingimuste taotlused:

- Simiste külas Niinesalu maaüksusele (katastriüksuse tunnus 47801:008:0710) uue tootmishoone ehitusprojekti koostamiseks. Kavandatava tegevuse eesmärk on ca 300 m² ehitusaluse pinnaga villatöötlushoone projekterimine koos juurdepääsuteega. Kinnistu üldpindala on 2,03 ha, sihtotstarve maatulundusmaa.

- Lõetsa külas Täkutalli maaüksusele (katastriüksuse tunnus 47801:005:0480) uue loomakasvatushoone ehitusprojekti koostamiseks. Kavandatava loomakasvatushoone otstarve on veiselaut (ca 200 veiste pidamiseks talveperioodil), sügavallapanulaut koos sõnnikuhoidlaga. Kinnistu üldpindala on 7,16 ha, sihtotstarve on osaliselt maatulundusmaa, osaliselt tootmismaa. Kinnistule on juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt (Lõetsa külatee, katastritunnus 47801:005:0522).

Vastavalt Muhu valla üldplaneeringule toimub katastriüksuse sihtotstarbe muutmine tootmismaks, samuti katastriüksuse ehitusõiguse, parkimise, tehnovõrkude ja -rajatiste, haljastuse ja heakorra põhimõtete määramine läbi detailplaneeringu. Põhjendatud kaalutlusotsuse alusel võib kohalik omavalitsuse teha erandeid detailplaneeringu koostamise kohustusega juhtudest ja lubada ehitamist üldplaneeringuga määratud ehitustingimustele vastavate projekterimistingimuste alusel.

Muhu Vallavalitsus on seisukohal, et tulenevalt kavandatavate tegevuste iseloomust ja väikesest mahust ei ole detailplaneeringu koostamine otstarbekas ning antud juhul on asjakohane ehitusõiguse taotlemine projekterimistingimuste alusel.

Avalik väljapanek arvamuste esitamiseks kestab **12. jaanuarini 2021**. Arvamused/vastuväited esitada kirjalikult aadressil ehitus@muhu.ee, küsimuste korral pöörduda ehitusspetsialist Toomas Oll poole tel 453 0682.

Volikogu 4. detsembri erakorralise istungi päevakorrast

- AS Kuressaare Veevärk projekti "Muhu vallas Liiva küla reoveepuhasti rekonstrueerimise projekterimis-ehitustööd" sihtfinantseerimine,
- projekti "Muhu Põhikooli vahetüki lammutamine" omafinantseeringu garanteerimine.

Volikogu 17. detsembri istungi päevakorrast

- Muhu valla 2021. a eelarve esimene lugemine,
- vallavara võõrandamine avaliku kirjaliku enampakkumise korras (kasutuseta ja amortiseerunud alarmsõidukid),
- vallavalitsusele volituste andmine huvihariduse ja huvi-tegevuse kava kinnitamiseks,
- revisjonikomisjoni 2021. a tööplaani kinnitamine,
- arutelud (sh ehituskeelu-vööndi vähendamise ettepanek).

ERR saadet Muhust "Oma saar: Muhu" (oli eetris 5. jaanuaril k.a) saab järele vaadata interneti kaudu: jupiter.err.ee/1217977/oma-saar

Maahommiku ekraanil jutustavad kiviaiaehitajad, ringi vaadatakse hobuturismitalus Hellamaal, Tõnise talus Paenasel, tutvustatakse Muhu leiva- ja käsitöömeistriga.

Hõbelusikapidu 2020

Möödunud aasta 6. novembril korraldati Muhu vallas väikestele muhulastele ja nende vanematele Hõbelusikapidu. Kuna kevadel pidu toimuda ei saanud, siis nüüd isadepäeva eel kutsuti kokku lasteaias saali Hõbelusikapeole kolmteist kõige väiksemat muhulast oma vanematega, kaheksa tädrukut ja viis poissi.

Päeva aitasid kaunistada luua Muhu Põhikooli õpilased. Suured tänud nende õpetaja Leena Peegelile. Lasteaias poolt tervitas lapsevanemaid juhataja Reet Hobustkoppel. Vallapoolsed õnnitlused ja kingitused andis üle vallavanem Raido Liitmäe. Iga laps sai kingitusteks

nimelise hõbelusika, muhumust-
rilised sünnitunnistuse kaaned,
raamatu, emadele lilleõis ja isadele
au süüdata lapsenimega küünal.
Pere- ja ühispildid tegi fotograaf
Andi Roost.

Väga eriliseks muutis päeva
tublilise Muhu naiste kingitus,
milleks olid kohalike käsitöö-
meistrite valmistatud imearmsad
pisikesed Muhu pätid. Tüdru-
kutele õrnade roosidega ja poistele
mehiste põllulilledega. Väikestele
päevakangelastele meisterdasid
pätid neli nobedat Muhu noorikut:
Piret, Triinu, Alliki ja Tiit. Suur-
suur tänu, sest kolmteist paari päite
meisterdada pole sugugi lihtne.

Päev lõppes ühises kohvilauas
peotorti ja titeputru süües, mille
söömine pidavat jõudu ja tervist
andma nii lapsele kui emale ja isegi
isale. Maitsva pudru eest tänud
kooli kokkadele ja peotordi eest
tänud Maarja Kumpasele. Suur
aitäh kõigile abilistele!

Olgu õnne, olgu tervist,
kodusoojust, edu töös,
olgu sõpru, olgu rõõme
kogu selle aasta sees.

Imelist alanud aastat!

Anneli

Kõige väiksemad muhulased ema-isaga (vasakult): Martin Rehepapp, Harald Holm, Aleks Kaljuste, Sanna Aavik, Christella Päästel, Rooski Mägi, Saara Keinast, Nora Viljaste, Hans Villem Säde, Lee Aav, Laurelle Kolk, Moritz Berwanger. Pildilt puudub Teele Suurkivi.

Andi Roost / Karli foto

Muhu valla elanikud külade lõikes seisuga 1. jaanuar 2021

Aljava	11	Lõetsa	75	Rebaski	7
Hellamaa	138	Mõega	24	Ridasi	34
Igaküla	14	Mõisaküla	21	Rinsi	21
Kallaste	97	Mäla	46	Rootsivere	46
Kantsi	25	Nautse	27	Rässa	20
Kapi	27	Nurme	17	Simiste	45
Kesse	9	Nõmmküla	96	Soonda	27
Koguva	47	Oina	10	Suuremõisa	59
Kuivastu	60	Paenase	42	Tamse	31
Külasema	36	Pallasmaa	23	Tupenurme	20
Laheküla	19	Piiri	36	Tusti	9
Lalli	12	Pädaste	61	Vahtraste	23
Leeskopa	19	Päelda	20	Vanamõisa	37
Lehtmetsa	37	Päraste	32	Viira	60
Lepiku	29	Põitse	37	Võiküla	21
Levalõpme	35	Raagma	3	Võlla	37
Liiva	167	Rannaküla	19	valla täpsusega 1	
Linnuse	92	Raugi	13	KOKKU	1974

Esitame kandidaate Muhu valla preemiatele

Muhu Vallavalitsus ja Muhu Val-
lavolikogu ootavad **1. veebruariks 2021. a** ettepanekuid Muhu
valla 2020. aasta haridus-, kul-
tuuri- ja spordipreemia ning
„Aasta tegu 2020“ väljakuuluta-
miseks.

Valdkondliku tunnustussti-
pendiumi määramisel arvesta-
takse:

- * Muhu nime teadvustamist
väljaspool Muhu;
- * elutööd;
- * saavutusi vabariiklikul ja
rahvusvahelisel tasandil;
- * tegevuste ja saavutuste kõla-
jõudu Muhus;
- * ühiskondlikku aktiivsust
oma valdkonna populariseerimi-
sel.

Muhu valla „Aasta Tegu“ tun-
nustuse eesmärk on väärtustada
Muhu vallale olulise tähtsusega
ettevõtmist või sündmust, mis
on positiivselt mõjutanud valla
arengut ja tuntust aasta jooksul.

Preemiate määramise aluseks
olevate õigusaktidega on võimalik
tutvuda Muhu valla veebilehel
www.muhu.ee/valla-preemiad.

Ettepanekud koos põhjen-
dusega palume esitada hiljemalt
1. veebruariks 2021 Muhu valla
kantseleisse aadressil Vallamaja,
Liiva küla, Muhu vald, Saare
maakond 94701 või e-postiga
vald@muhu.ee. Ootame aktiiv-
set osavõttu! Preemiad antakse
üle EV 103 pidulikult aktusel.

Vaikiv valgus

vaikiv valgus
valgemaks lä'eb veelgi
hommikuhaldjad
muud vist ei teegi
tantsivad talvepäeva
end pakase kaisust
kutsuvad õue sind
nautima ainult
punakuldse taevasaali
seinad ja laed
on õitsemas peagi
su silm seda näeb
kui astud õrnas
hommikuvaikus
läbi koheva lume
käed kirjatud kinnastes
maailma rutt
sind kinni ei püüa
tuuletus aos
kui hääletult hüüad
su hääle muutub helbeks
eemalt vastu vaid kajab
puhasvalge lumena
maa peale sajab

Maris Mägi

Puuetega inimeste tasuta hambaravi

Haigekassa laiendas mullu tasuta hambaravi võimalusi füüsiliste ja vaimsete puuetega inimestele, kes ise ei suuda oma suuhügieeni eest hoolt kanda. Nende hambaravi eest tasub haigekassa kogu ulatuses, hambaid saab tasuta ravida kogu elu. Tasuta hambaraviks on seatud kindlad kriteeriumid, millele inimese tervises seisund peab vastama. Eriarsti või perearsti otsusega saavad tasuta hambaravi need puuetega inimesed, kes ei suuda ise oma suuhügieeni eest hoolt kanda ja seda ka mitte kõrvalisel juhendamisel.

Vajadusel määrab raviarst (mitte hambaarst) inimesele õiguse tasuta hambaraviks, sh narkoosis tehtavaks hambaraviks, ja teeb tervise infosüsteemi vajaliku märkme. Seal jõuab teave ka riigiportaali eesti.ee. Kui patsiendil on riigiportaalis nähtav eluaegse hambaravi vajadus, võib vastuvõtutaja broneerimiseks pöörduda hambaarsti poole.

Tasuta vastuvõtutaja saab broneerida vaid selle hambaarsti juurde, kellel on haigekassaga leping ja kes pakub hambaravi puuetega inimestele.

Saare maakonnas pakuvad puuetega inimestele tasuta hambaravi viis kliinikut.

Puugiveeb jätkab

Tervise Arengu Instituudi (TAI) kampaania käigus kogutud Saaremaa ja Muhu puukidelt leiti laboriuuringutel enim borrelioosi, rikketsioosi ja neoerlihhioosi tekitajaid, kirjutas 18. detsembri Saarte Hää.

Saare maakonnast registreeriti puugiveeb.ee kampaania käigus 1946 puuki – 1641 Saaremaa vallast, 304 Muhu vallast ja üks Ruhnu vallast –, mis moodustab 9% kõikidest kaardirakendusel registreeritud puukidest. Puugipanka jõudis nendest 749 (631 Saare- ja 118 Muhumaalt), mis moodustab üle 34 % registreeritud puukidest.

Muhumaalt uuriti 60 puuki, kellest 28 % osutus positiivseks puukborrelioosi tekitajateks, 18 % puukidest tuvastati puukriketsioosi ja 18 protsendil neoerlihhioosi tekitajaid. Puukentsefaliidiviirust, Borrelia miyamotoi bakterit ega inimese granulotsütaarse anaplasmoosi tekitajat ei tuvastatud.

Septembris lõppes TAI puukide kogumise kampaania “Pane puuk post”. Ohtlike piirkondade kaardistamine veebilehel puugiinfo.ee jätkub.

17 olulist asja, mis peaksid olema igas koduapteegis

Oma koduses apteegis tasub teha kindla regulaarsusega ülevaatus ning kontrollida üle ravimite kasutamise aeg ja varustada end toodetega, mis peaksid olema käepärast igas majapidamises erinevateks ootamatusteks.

Kehtivusaja ületanud ravimite kasutamine on ohtlik, sest ravimis võivad tekkida muutused, lagunevad toimeained, abiained, ja keegi ei tea, mis ravimis pärast kõlblikkusaja lõppu võib toimunud olla. Aegunud ja kõlbmatuks muutunud ravimid saab viia kas apteeki või ohtlike jäätmete vastuvõtupunkti. Mõlemal juhul saab ravimeid ära anda tasuta. Ka apteeki viidud kõlbmatud ravimid jõuavad jäätmejaama, kus jäätmekäitlejad korraldavad ravimijääkide ohutu hävitamise.

Tooted, mis peaksid leiduma igas koduapteegis:

1. **Termomeeter** - soovitatavalt digitaalne. Tuleb meeles pidada, et ka digitaalset termomeetrit ei tohiks esimese piiksu peale ära võtta, vaid hoida veel mõned minutid. Esimene signaal annab märku, et temperatuur ei ole teatud sekundite jooksul tõusnud, mis aga ei tähenda, et on saavutanud maksimumtulemust. Valida võib ka elavhõbedavaba mehhaanilise kontakttermomeetri.

2. **Antiseptiline lahus** või spreid - pindmistele haavade ja marrastuste desinfitseerimiseks.

3. **Põletusgeel** - jahutav geel koheseks põletushaavale kandmiseks. Enam ei kasutata põletushaavale pantenooliga vahtu, millega haava kattes võib põletuse veel sügavamale kudedesse viia, kuna vahul puudub jahutav efekt.

4. **Haavageel** - seda kantakse haavale sideme või haavatampooni alla. See aitab haavas hoida niiskust, eemaldab haavalt biofilm kile ja on ka antiseptilise toimega. Tampooni või sideme vahetamisel ei ole need haava külge kleepunud, nende eemaldamisel ei kahjusta uuesti kudet ning haav paraneb kiiremini.

5. **Dekspantenooli** sisaldav salv või kreem - paranemisfaasis põletus- või pindmisele haavale, pehmendab nahka ja toetab rakude uuenemist. Sobib ka ärritunud nahale või ekseemile.

6. **Puuvillavatt** - vajalik desinfitseerivate vahendite pealekandmiseks ja puhastamiseks.

7. **Vatitikud** - puhastamiseks ja ravivahendite pealekandmiseks. NB! Väikelastel kõrvade ja nina puhastamiseks tohib kasutada ainult selleks ette nähtud spetsiaalse kaitserõngaga tikke, et vältida ninaõõne või sisekõrva kahjustamist.

8. **Haavaplaastrid** vähemalt kahes suuruses - valikus võiksid olla nii veekindlad, elastsed kui ka tundlikule nahale mõeldud erineva suurusega plaastrid.

9. **Rullplaaster** või rullteip - haavatampooni või sideme kinnitamiseks.

10. Steriilne ja mittesteriilne **rullside** - tulevad eri suurustes. Steriilse sideme võiks valida koos haavatampooniga.

11. **Valuvaigisti** - apteegist võiks valida käsimüügiravimi, mis sobib pea-, hamba-, menstruaatsiooni- ja traumast tingitud valule.

12. **Palavikualandaja** - täiskasvanutele.

13. Paratsetamooli või ibuprofeeni sisaldav **palavikusiirup lastele** - pakendis on alati kaasas ka mõttelusikas, et vastavalt vanusele õige kogus ravimit anda.

14. Paratsetamooli sisaldavad palavikku alandavad **küünlad imikutele** - beebidele, kes veel lusikast siirupit ei võta või kui laps oksendab, siis saab palavikku alandada või valu vaigistada just ravimküünaldega (suposiidid).

15. **Kurgutabletid** või aerosol - kui on veidi tunda, et kurgus kripeldab, siis sellisel puhul kohe imemistabletti või aerosooli tarvitades võib tõsisema kurguhaada ka ära hoida.

16. **Loperamiidi** sisaldavad tabletid või kapslid - ägeda kõhulahtisuse sümptomaatiliseks raviks lühiajaliselt.

17. **Probiootikumid** ehk piimhappebakterid - aitavad normaliseerida seedetegevust (kõhulahtisus, kõhukinnisus, kõhugaasid).

Keskkonna heaks

Maaülikool külvab Muhus teepervedele niidutaimi, kirjutas 5. detsembri Saarte Hää. Eesti maaülikooli projektikoordinaator, muhulane Annely Holm juhib terves maailmas haruldast projekti: Eesti maaülikooli teadlased külvavad Muhu maantee servadele muru asemele niidutaimi ja õpetavad muhulasi looma lilllemuru ja liblikate toidutaimedest lillepeenart. Muhu saare poollooduslike rohumaade taastamise projekt kestab viis aastat.

Alaseljavalu korral loe www.ravijuhend.ee/patsiendivarav/juhendid/142/sinuseljavalu#4a07651d.

* * *

Kas sa tunnud elu?

Miks ta ei lase vaikusel kõnelda?

Enda Naaber

Hoiame end viiruste eest!

Oleme nüüd harjunud käsi pesema, distantsi hoidma ja ehk isegi maski kandma, kui nõutakse. Selle juures oleks tervislik meele pidada, mida saame endi hoidmiseks ja immuunsuse toetamiseks veel ise ära teha:

- * liigume võimalikult palju looduses, värskes õhus,
- * jälgime, mida ja kui palju me joome ja sööme,
- * tarvitame vajadusel taimeteesid (vt nt dr Aili Paju raamatuid),
- * oleme hetkes, rahustame vajadusel meeli mõne meeldiva tegevusega (loeme klassikuid vm lemmikuid),

- * hoidume hirmuenergiast ja liigsest stressist (hirm lõhub meie immuunsust, rahu ja puhkus aga taastavad),

- * millele keskendume, selle saame: sisendame endile optimismi, lootust, headust, ausust, tasakaalu, harmooniat; väldime abitustunde ja haigusnähtude sisendamist,

- * seame korda oma keha ressursid (happeline tasakaal, mürgistustest hoidumine, õiged toitained – vt nt dr Riina Raudsiku raamatuid),

- * jätkame tervetena keha karastamist (jahe dušš või märja kareda rätiga ülehõõrumine, mõned sammud päevas palja jalu külmal murul),
- * püüame hoida häid suhteid kõigi oma lähedaste, lemmikute ja oma elava ümbrusega.

Igat sorti teavet liigub palju, teinegi kord on mõistlik kahelda teabe usaldusväärsuses. Püüame säilitada oma energeetilist sõltumatust, esitame vajadusel küsimusi ja otsime neile vastuseid vastutustundlikult ja iseseisvalt. Täiskasvanud inimene võtab enda ja oma pere eest kaalutletud vastutuse.

Postiteenused tulevad maal ka koju kätte

Eesti Post toob postiteenused personaalse postiteenuse raames ka koju. Piirkondades, kus postiasutus asub kaugemal kui 5 km või kus kohalik postiasutus on ajutiselt suletud, on selline personaalne postiteenus kliendi jaoks tasuta, maksta tuleb vaid tellitud teenuse eest (näiteks postmargi ost või kirja ja paki saatmine).

Personaalse postiteenuse puhul osutatakse klientidele postiteenuseid kirjakandja vahendusel. Kirjakandja saab kliendi juures müüa postmarke, vormistada ajalehtede-ajakirjade tellimuse või panna kliendi eest kirjad ja pakid teele. Samuti saavad kirjakandja vahendusel kliendid tasuda oma arveid või võtta vastu pakke ja kirju.

Teenuse saamiseks tuleb Omniva kodulehel täita ankeet või helistada klienditeenindusse numbril 661

6616. Tellimuse vormistamisel tuleb märkida, mida soovitakse kirjakandja abil teha, mis kuupäeval, kellaajal ning mis aadressil. Seejärel võtab klienditeenindaja ühendust ja lepib kokku teenindamise aja.

Kirjakandja tuleb tellimust täitma üldjuhul juba järgmisel tööpäeval, aga mitte rohkem kui 3 tööpäeva jooksul. Kirjakandja tuleb koju või tööle tööpäeviti kell 8–16. Personaalne postiteenus on eriti mugav neile, kel ea, tervise või transpordi puudumise tõttu postiasutusse minnek raskendatud.

Ka markide ostmiseks on kliendi jaoks postiasutuste kõrval olemas mugavam lahendus. Postmarke saab osta e-poest ja lasta tuua need otse oma postkasti. E-poest leiab suurima postmarkide valiku ning markide postkasti tellimine maksab 0,90 eurot, marke pakiautomaati

tellides on teenustasu 2,46 eurot. Lisaks postmarkidele on e-poest võimalik soetada ka kirjasaatmiseks vajalikke ümbrikuid, postkaarte ja muud postikaupa.

Alates 15. oktoobrist muutusid kõikide kirjakastide tühjendamisajad kliendi jaoks lihtsamaks ja loogilisemaks. Väljaspool linnasid tühjendatalse kirjakaste esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kell 8. Erandiks tühjendusaegade puhul on väikesaared, sest nende tühjendamisel sõltub postikanne praami-liiklusest.

Kirja postitades tuleb jälgida kirjakasti tühjendamise aega, sest kiri on üle antud alles kirjakasti tühjendamisel. Kirjakastide tühjendamise ajad on märgitud kirjakastidele, lisaks on need leitavad ka veebikaardilt.

Ehituskeeluvööndist

Muhu vallavolikogu toetab saarlaste algatust vähendada ehituskeeluvööndi laiust 200 meetrilt 100 meetrile veepiirist, kirjutas 31. detsembri Saarte Hääli: "Muhu vallavanema Raido Liitmäe sõnul kerkis Muhu ehituskeeluvööndi teema uue üldplaneeringu koostamise käigus, kus tehti hulgaliselt ettepanekuid ehituskeeluvööndi vähendamiseks, millega vald suure osas kindlasti ka nõustub." Kohtades, kus saja meetri laiusest ehituskeeluvööndist ei piisa, tuleks keskkonda kaitsta näiteks hoiuala loomisega, mitte säilitada suuremat ehituskeeluvööndit ka paigus, kus selleks sisulist alust ei ole.

Saaremaa vallavolikogu tegi detsembris vabariigi valitsusele ja riigikogu keskkonnakomisjonile ettepaneku algatada seaduseelnõu looduskaitse-seaduse muutmiseks. Korduva üleujutusega rannal soovitakse käsitleda ehituskeeluvööndit ja üleujutusala paralleelsetena.

Telli kõik vajalik kirjade ja kingituste saatmiseks, otse oma postkasti.

› pood.omniva.ee

Mamma Liinele

Meite mamma,
kis sa oled taevas.
Kuidas sool sial läheb?

Meitel oo kenaste.
Vilseid sokka jägub.
So vardakott oo mo käe.
Koes teite kammitasku sialt
tua seena pialt jähi,
seda ma'p tia.

Aga mieles oo easte:
sügise, tuli piisi all,
ma jalgupidi oetel,
köht remmis vastu so abusid,
suke sool piad.
Kellu köib.

Terissid papale koa.
Aamen.

Kadri Tüür

Paar põnevat raamatut 2020

2020. aastal ilmus sarjas Vabamõtlejad Tamse Sarapuu Lia Tüüri poja Margo Laasbergi (1970–1998) artiklite kogu "Rasked valikud" (koostanud Jaan Kangilaski), mis koondab endasse varalähkunud andeka filosoofi tööd keelefilosoofiast, metafüüsikast, epistemoloogiast ja vaimufilosoofiast.

Laasbergi tekstid on laiema publiku jaoks heaks sissejuhatuseks analüütilisse filosoofiasse, nad on kirjutatud loetavalt ega sisalda ülemäära erialast argood. Pikem tekst „Ülevaade filosoofiast“ on algusosa autori planeeritud filosoofiaõpikust algajale, mida saab kasutada gümnaasiumi filosoofiakursustel. Lisaks sisulisele kvaliteedile annab Laasbergi käsikiri mõtteloolise dokumendina ülevaade eesti filosoofia uue alguse raskustest ja keerdkäikudest.

2020. aastal jõudis ilmuda ka Mart Veltmanderi raamat Viirelaiust "Meri kustutab kõik jäljed kaldalt", milles püütakse jälgida tuleorniteenistust Viirelaiul aastatel 1880–1994 ja sealse majakaga seondunud inimesi. Aegade jooksul laiul läheduses toimunud laeva- ja veeõnnetusi kajastavad väljavõtted tolleaegsetest ajalehtedest.

Autori isa, Viire Vassel, kes oli samuti Viirelaiu majakavahiks, oleks saanud mullu 100-aastaseks (vt ka Irena Tarvise Muhu uudissimi 17. detsembri Saarte Häältest).

Muhulased kodus ja võõrsil

Eda Maripuu, Muhu Muuseum

(1)

Muhulaste asumine või asustamine Muhu saarelt väljapoole on aset leidnud läbi ajaloo, paraku on sajandite eest saarelt lahkunute kohta väga keeruline midagi teada saada.

Viimase 200 aasta kohta on juba kirjalikke allikaid, mis võimaldavad jälgida nii mandrile (kõige rohkem Läänemaale, Pärnusse, Tallinna) kui ka Saaremaale läinud muhulasi, kuid kuna nende käekäigu kohta väljaspool Muhu saart on keeruline teateid leida, siis oli 2019. aasta Muhu Muuseumi uurimisteemaks nn „Muhu diasporaa“. Seni oli Ülo Rehepapp teinud ära tänuväärse töö, mida kõik võivad lugeda aadressil www.muhu.rehepapp.com. Meie eesmärk oli neid andmeid täiendada ja täpsustada.

Koroonaeptideemiast hoolimata õnnestus ära pidada teaduspäevad veebruaris ja novembris, kus oma esivanematest ja teistest muhulastest Saaremaal rääkisid Laimjalast Kapra külast pärit Urve Liiv ja Mustla külast pärit Ilmar Noot. Novembris keskendusime Orissaare ja Tumala kandi muhu juurtega peredele, kellest rääkisid Orissaare muhulased – õppejõud Mall Noormets, pikalt Orissaares elanud Marika Rauk ja Saikla külas sündinud pedagoogikateadlane Endel Noor. Viimased ettekandjad tegid ära ka suure töö. Mall ja Marika panid kirja kõik Orissaare majapidamised, mis on asutatud muhulaste poolt, ja Endel Noor on koostanud uurimuse Tumala mõisa Rahula ja Saikla küladest, mida loodetavasti ka trükisõnas lugeda saab. Marika Rauk jagas ka oma mälestusi ja perekonna fotosid Lakewoodi muhulaste kohta.

Lisaks sellele on muuseumiga oma teadmisi ja materjali jaganud Helju Vaher ja tema pere Orissaares, kelle juured on Muhu Võlla küla Mardil. Suured tänud ka Maire Perele, kes aitas Lakewoodi muhulasi tuvastada ja meenutas oma 1978. aastal toimunud reisi Lakewoodi. Ka äsja meie seast lahkunud kauaegne muhulaste õpetaja ja koduloolane Rein Lahke jagas veel 2020. aasta jaanuaris muuseumiga oma teadmisi. Väärtuslikke viiteid andis Laimjala muhulaste kohta Kalev Koel. Muuseum on tänulik ka Nõmmküla Liguvalt pärit Sinaida Rannalale ja Igaküla Pärdisi Matsi juurtega Undel Koka peredele, kes muuseumiga oma perekonna-pärimust jagasid.

Muhulastest kaugemas minevikus

Kõige kaugemas minevikku

vaadates tahaks loota lähimate kümnendite jooksul DNA uuringute abil midagi muinasaegsete muhulaste kohta teada saada. See pole küll väga kerge, sest enamus muinasaegseid matuseid olid põletusmatused. Sellest, kas pärimusel muhulaste liivi päritolu kohta on mingit alust, võiks sel teel siiski selgust saada.

Muhu rahvastikus pidid toimuma suured muutused pärast 1227. aasta jaanuari- ja veebruarisündmusi, kui Muhu linnus vallutati. Paraku pole teada sedagi, kui palju muhulasi Linnuse maalinna vallutamise ajal hukka sai, sest peale „Läti Henriku kroonikas“ ja „Liivimaa vanemas riimkroonikas“ mainitud tuhandete muhulaste tapmise pole selle kohta midagi teada. Võimalikke ja kindlaid kalmekohti pole seni uuritud. Võib oletada, et suur hulk muhulasi kaotas selle käigus elu. Tõenäoliselt õnnestus ühel osal ka saarelt põgeneda, nii et üks Muhu diasporaa võis alguse saada just sel ajal¹.

Muhulaste puhul võib oletada, et asuti **Saaremaale** ja **Hiiumaale**, sest sinna on muhulasi hilisemate sõdade ajal ja järel ikka sattunud. Hiiumaalt toodi pärast Põhjasõda Muhusse, mis oli katkust ja ka sõjast laastatud, palju inimesi. Pole võimatu, et mõnedki nendest olid ka muhu juurtega.

Perekond Mohn Norras

Norras elab perekond Mohn, kes arvab, et nende esivanemad on Muhust pärit, kuigi suguvõsa vanem ajalugu ulatuvat pärimuse järgi lausa Rooma impeeriumisse. Perekonna esivanemad sattunud keisri juures ebasoosinguusse. Neil õnnestus jälitajate eest põgeneda ja viimased õigustasid ennast sellega, et tagaajavatel oli ühendus deemonitega, kes neid kaitsesid. See seletavat perekonnanime päritolu, mis kirjutati de Mone. Suguvõsa võttis hiljem osa ristisõdadest Pühale maale ja üks osa oli tulnud ka siiakanti, kui algas ristiretk Maarjamaale. Esiisa Muhusse tulemise kohta on säilinud pärimus, et tuldi talvel, kui meri oli jääs, ja alles kevadel saadi aru, et tegemist oli saarega. Siia jäadi elama koos rootsi

perekonnaga, kelle nimi olnud Lilja. Perekond andnud seega Muhu saarele selle võõrkeelse nime Mone. 1600. aasta paiku olla osa perekonna liikmeid asunud Rostocki. 1907. aastal elas Rostockis 83-aastane Max Mohn, kes jutustas, et üks perekonna haru asunud sealt Bergenisisse Norras ja teine Riiga. Max Mohn kinnitas, et perekond Mohn on pärit Muhu saarelt.

Mohnide perekonnal olid Norras mitmed ettevõtted ja suguvõsa residents asub Bergenis Ulrikeni mäe jalamil. Üks Mohnidest – Henrik Mohn (1835–1916) on Norra meteoroloogia ja okeanograafia rajaja.

Ka **Soomes** on Mohni ja Muhu nimelisi perekondi.

Alatskivilt pärit ja Kanadas surnud eesti kultuuritegelane Uno Kook (1919–1995) peab **Alatskivi Naelavere ja Alasoo** külade Koggi (hiljem Kustuse) talu Kookide esivanemaid Koguva Asmuse järeltulijaks. Kahjuks ei ole küll selle kohta mingit allikalist tõestust õnnestunud leida. Rootsi 1688. aasta revisjonile antud viitest ei nähtu midagi sealsete talupoegade Muhu või Saaremaa päritolust. Ainus seos võiks olla Savastvere külas olnud talu nimi Kocka, kuid see on üle Eesti levinud nimi.² Saadjärvel oli Muhulase Koki talu veel 18. sajandil. 1638. aasta revisjonis on rohkelt Saaremaa päritoluga talupoegi, keda kahjuks küll Muhu ega Koguva seostada ei õnnestu. Mandril on Muhu ja Muhulase/Moholase nimelisi talusid ka Pärnu- ja Viljandimaal³. Virumaal on elanud Muhulase perekonnanimiga inimesi.

Muhulasi ja saarlasi on pärisorjuse ja sõdade ajal rohkesti mandrile viidud, nagu eespool nimetatud revisjonistki näha võib. Väidetavalt kannatasid saared 16.–17. sajandi sõdades vähem kui Mandri-Eesti, kus 75 % taludest, eriti linnade ümbruses, olid tühjaks jäänud. Harjumaal ja Järvamaal olid sel ajal 90 % taludest tühjad. Saarlased ja muhulased moodustasid siis tervelt 1/4 eesti rahvastikust. Saare maakonnast sai nii sel ajal kui ka hiljem oma elanikud ka tühjaks jäänud Läänemaa.

1 - Noored ajaloolased on nüüdseks kahtluse alla seadnud paljud senised kaljukindlad väited tolle aja sündmuste kohta ja loodetavasti saame nende teooriate kohta tulevikus ka mingid tõendeid.

2 - Saarlaste 1255. aasta lepingus orduga oli üheks lepingu kinnitajaks eestlaste poolel Cake või Coke. Samalaadseid nimesid oli ka mandril, kuid nende kandjate päritolu ei ole kindel.

3 - Viljandimaal Vana Võidu www.geni.com/people/Muhulase-Johann-M%C3%BC%C3%BCrsepp/6000000024877424712; Pärnumaal Audru vallas Muhu talu [dea?a=d&d=maahaal19400422.2.28.1&srpos=25&e=1938-1940-et-25-maahaal-1-txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA-Muhu](http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=maahaal19400422.2.28.1&srpos=25&e=1938-1940-et-25-maahaal-1-txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA-Muhu)

Jõululaadal.

Kalmer Saar

Jääle minek võib maksta elu

Jää sisevetel on inimese kandmiseks veel liiga nõrk. Külma-kraadid pole olnud nii tugevad, et jää piisavalt paksuks muutuks. Lisaks ei teki kogu veekogule ühtlane jää.

Viimastel nädalatel on Päästamet saanud iga päev väljakutseid, kus inimesed on vajunud läbi jää ja vajavad päästmist. Jääle on kogunenud lapsed, pered ja ka suuremad seltskonnad. Nii sotsiaalmeedias kui ajakirjanduses jagatakse klippe uisutamisest rabadel või tiikidel. See aga omakorda annab vaeleusaama, nagu oleks jää igal pool tugev ja turvaline ning nii ei tajuinimesed jää viibimise ohte.

Jääle on ohutu minna alles pärast paarinädalast külma, kui jää paksus on vähemalt 10 cm. Meeles tuleb pidada seda, et jää on õhem sildade juures, kõrkjate ümbruses ning allika- ja suubumiskohtades. Samuti on jää tavaliselt nõrgem voolava veega veekogudes. Inimest kannab ainult „terve“ jää, milles puuduvad lõhed või praod, väljanägemine on ühtlane ja sile. Pipipragu vähendab jää tugevust ligi 25 %, ristipragu ligi 40%.

Jäine vesi võtab teadvuse kümne minutiga

Olukord, kus inimene vajub läbi jää, on äärmiselt ohtlik ning vajab kiiret tegutsemist. Selline olukord seab ohtu esmajärjekorras jääst läbi-vajunu, kuid ka teda abistavad inimesed. Jääst läbi vajumisel saab saatuslikuks eelkõige külm vesi, mis mõne minutiga tegevusvõime halvab. +4-kraadises vees (jääalune vesi Eesti oludes) kaotab täiskasvanud inimene teadvuse kuni kümne minuti jooksul, lapsed ja eakad veelgi varem.

Jääkaart aitab jääolusid hinnata

Päästamet on ellu kutsunud jääkaardi, mis on loodud selleks, et oleks võimalik paremini edastada inimestele jääolusid meie siseveekogudel. Eesmärk on inimestele anda teavet ükskõik kus kohas nad parasjagu viibivad. Minnes kalale, uisutama või suusatama on võimalus avada veebis kaart ning kontrollida veekogu jää paksust. Mõõtmised tehakse päästemeeskondade poolt vastavalt ilmastiku-oludele, jää olemasolule ja seni, kuni jääolud on muutunud stabiilseks. Jääkaart on leitav aadressilt veehutus.ee/talv/jaoolud-eesis/

Selgitusi ja tähelepanu vajavad lisaks lastele loomadki

Rääkige lastele ning ka lähedastele nõrga jääga kaasnevatest ohtudest ning võimalikest tagajärgedest. Selgitage lisaks, mida ohus olles ette võtta ja kuidas käituda, kui nähakse kedagi abi vajamas. Lisaks lastele vajavad tähelepanu ka loomad. Lemmikud, nagu lapsedki, ei taju hapra jääga seotud ohtusid ja võivad läbi õrna jää vette vajuda ega suuda iseseisvalt sealt enam välja tulla.

Päästamet palub ohtlike olukordade ennetamiseks ja vältimiseks igapäev kaasaabi. Nõrgal jääl viibijatest ei tohiks niisama mööda jalutada, nad tuleb sealt kohe ära kutsuda. Abi vajavat inimest märgates helistage numbril 112.

Maris Moorits, Lääne päästkeskuse kommunikatsioonijuht

Saaremaa siseturvalisuse vabatahtlike tunnustamisest kirjutas 5. detsembri Saarte Hääli. Parim abipolitseinik Hannes Turja alustas oma tööd Kuivastu sadamas 12. märtsil 2020. Parim vabatahtlik päästja on Leisi Vabatahtliku päästekomando päästja Silvar Mehik. Parim vabatahtlik merepäästja on Kuressaare üksuse juht Kaupo Kongas. **Parim vabatahtlik päästeüksus on Muhu Vabatahtlik Päästekomando.** Parim vabatahtlik merepääste üksus on Saaremaa Vabatahtliku Merepääste Seltsi Ruhnua allüksus. Parim vabatahtlik päästeennetaja on Valjala vabatahtlik päästekomando.

MUHU VARAHALDUSE OÜ

LEIAME SOBIVA LAHENDUSE KÕIGILE KINNISVARAGA SEOTUD KÜSIMUSTELE

Tellides meilt roomikekskavaatori koos kalluriga on roomiku transport objektile tasuta. Laiema valiku ja rohkem infot pakutavate teenuste ja tehnika osas leiad meie kodulehelt.

koduleht: www.muhuvarahaldus.ee
e-mail: info@mudivarahaldus.ee

EHITUSMASINAD

- Roomikekskavaator CASE 42.-/h
- Kopplaadur JCB 3CX 32.-/h
- Minilaadur Avant 528 30.-/h
- Teehöövel 40.-/h
- Pinnasefrees 70.-/h
- Tõstukiga traktor Valtra 38.-/h

VEOKID

- Kallur Volvo FMX kv 20t. 1,25/km
- Kallur Iveco 8x4 kv 20t. 1,25/km
- Väike kallur Volvo FM 1,10/km
- Metsaveok Volvo FH 1,35/km
- Paakauto Scania 1,10/km
- Furgoon Mercedes Bens 1,10/km
- Treiler kv 20t. 1,25/km

MATERJALID

- Killustik fr 0/32 7,20/t
- Killustik fr 5/15 16,60/t
- Killustik fr 32/64 7,80/t
- Liiv 13,80/t
- Muld haljastuseks 16,80/t

Hind sisaldab käibemaksu

Tehnoölevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimme-rite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsioon- ja torutööd, elektritööd

Teehöövli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus
JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)
Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agre-gaadid

Sõelatud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas vanas laudakompleksis.

Omavalitsustel head väljavaated

Koroonakriis tõi endaga kaasa teadmatus ja ebakindluse tuleviku ees, seda eeskätt nii tervishoiusteemide võimekuse osas kui ka finantspoole pealt. Täna saame tõdeda, et kohalikel omavalitsustel läheb siiski hästi – teenused toimivad, jätkuvad paljud planeeritud tegevused ja arendused. Samal ajal tegeletakse operatiivselt ja järjekindlalt kriisist tingitud väljakutsetega ning alanud aastale minnakse vastu heas finantsseisus.

Kevadel 2020 suunati omavalitsustele lisaeelarvega 130 miljonit eurot kriisiabi, mida saab kasutada ka 2021. aastal. Täna on linnades ja valdades kasutusse läinud valitsuse poolt kevadel eraldatud koroonakriisi investeeringutoetus kogusummas 70 miljonit eurot.

Toetusraha ei teeni vaid kohalikke huve, vaid mõjutab ühiskonna arengut tervikuna. Linnade ja valdade rolli igapäevaelus kohapeal ning riigi arengus on raske üle hinnata. Kohalike omavalitsuste jätkusuutlik tegevus määrab kogu riigi arengusuuna. Teenuste kättesaadavus ja kvaliteet loovad kohapealse igapäevaolme. Rahandusministeeriumi teenustasemete veebilehelt minuomavalitsus.ee selgub, et omavalitsused tegid eelmisel aastal edusamme mitmes teenusevaldkonnas.

Kohaliku elu paremaks korraldamiseks on värskendamisel kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, et omavalitsus saaks ise otsuseid lihtsamalt langetada. Täna kehtiv seadus võeti vastu rohkem kui 25 aastat tagasi, selle muutmise soovitakse regulatsioone ajakohastada. Juba täna oleme võtnud suuna, et omavalitsustel oleks tulevikus mitmete kohaliku elu küsimuste korraldamisel suurem otsustus- ja valikuvabadus.

Anneli Ott, riigihalduse minister (lühendatud pressiteade)

* **Ostan** korteri, maja või äri-pinna Muhu saarel. Telefon 512 3086.

Erakuulutaja, kellel puudub Muhu valla sissekirjutus:

- 1) tasub arve Muhu Valla-valitsuse kontole EE78220000 1120228703 Swedbank. Selgitusse: kuulutuse avaldamine ajalehes Muhulane,
- 2) saadab enne avaldamist aadressile muhulane@muhu.ee maksekorralduse (pdf-i). Alles seejärel ilmub kuulutus lehes.

Õ-tähe piirkonna algus sai lõpuks kindla tähise, kirjutab 1. detsembri Meie Maa. Ligi viie meetri kõrgune tähe kuju seati üles Põripõllule maantee äärde.

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Pühapäev, **10. jaanuar**. Kristuse ristimise püha ehk 1. pühapäev pärast ilumispüha

Ristimise and

Kl 14 jumalateenistus armulauaga (kirikus).

Keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed. Rm 8:14

Pühapäev, **24. jaanuar**. 3. pühapäev pärast ilumispüha

Jeesus äratab usule

Kl 14 jumalateenistus armulauaga (kirikus).

Tuleb inimesi idast ja läänest, põhjast ja lõunast, ja nad istuvad lauas Jumala riigis. Lk 13:29

Kõik värsked teated ja võima-

likud muudatused koduleheküljel: muhu.eelk.ee

Koguduse õpetaja **Hannes Nelis**
Tel. 529 1881, e-post: hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kogudus

Pühapäeval, **10. jaanuaril kl 10** Jumalik liturgia ja Suur veepühitsus.

Hellamaa ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kogudus

Pühapäeval, **17. jaanuaril kl 10** Jumalik liturgia ja Suur veepühitsus.

Teenib preester **Toivo Treima**, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

Küünlakuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Alice-Rosine Toomla	91 (19.2)
Ullý Öun	86 (2.2)
Ahti Armas Toivanen	86 (16.2)
Maie Kesküla	85 (28.2)
Väino Mätas	83 (2.2)
Elve Abe	81 (6.2)
Maime Kasenõmm	81 (13.2)
Marje Vapper	80 (6.2)
Are Noorhani	80 (20.2)
Mihhail Lasn	80 (21.2)
Küllí Ling	80 (25.2)
Jüri Murd	75 (11.2)
Aita Tamm	75 (14.2)
Eda Golovko	75 (21.2)
Gerda Väärtnõu	75 (24.2)
Lia Lehto	65 (7.2)

Vello Maltis	65 (8.2)
Jaanus Vallau	65 (24.2)
Mati Auväärt	65 (24.2)
Meeli Auväärt	65 (27.2)
Viivi Saks	60 (2.2)
Aarne Juurma	60 (16.2)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Tänu

Muhu Hooldekeskus väga tänab 2020. a koostööpartnereid, aga erilised tänud lähevad meie vanakeste rõõmustamise eest detsembrikuus Jõuluvana Meelisele, kirikuõpetaja Hannesele, Muhu Käsitööseltis Oad ja Eedile ja Muhu Lasteaia lastele koos nende õpetajatega!

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlilikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Enamik elektriõnnetusi toimuvad kodus ja väikelastega

Viimaste aastate andmete põhjal juhtub iga viies elektriõnnetus väikelastega. Räägi lastele kodustest elektriohtudest järgnevat:

• Õpeta lapsi **elektritarvikuid õigesti kasutama!** Juhet tuleb pistikupesast välja tõmmata pistikust kinni hoides, mitte juhtmest tirides – juhe võib pistiku küljest lahti rebeneda ja lühise tekitada.

• **Katkiseid juhtmeid ei tohi puutuda!** Räägi lapsele, et katkistest elektriseadmetest ja pistikutest tuleb kohe vanemaid teavitada. Nii võivad nad aidata ära hoida tulekahju või ennetada elektrilööki.

• **Nutiseadmeid** ei tohi kasutada ega laadida umbses kohas, pärast laadimist eemalda laadija vooluvõrgust.

• **Elekter ja vesi ei sobi kokku.** Elektriseadmeid ei tohi kasutada märgade kätega ning kindlasti mitte vannis või duši all.

Mõtlemisainet

Lätis läksid omavalitsuste ajalehed alanud aastast keelu alla, kirjutab ERR portaali 30. detsembril 2020. Lätis omavalitsustel on nüüd keelatud asutada ja välja anda oma ajalehti, erandiks on otsused ja teateid sisaldavad infobülletäänid. Nii loodetakse lõpetada olukord, kus poliitikutel teevad endale maksumaksja raha eest reklaami ja rikuvad meediaturgu. Omavalitsused võivad üllitada infobülletääne ehk n.ö valla teatajat, kus kirjas linna- või vallavalitsuse otsused ja teave ürituste kohta. Loodetakse, et uus seadus vähendab Lätis varjatud poliitreklaami ja annab kohalikele eraväljaandele võimaluse rohkem teenida avaldatud reklaamidelt.

Veebruari Muhulase materjalid on teretulnud **30. jaanuari** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 5228 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükinud Saaremaa Trükikoda 420 eks.
Hind **50** eurosent

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkus

11. detsembril 98-aastane **Hilda Kipper**.

Tunneme kaasa omastele!